

AVRUPA ÇORAP İTHALATINDA TÜRKİYE DAHA REKABETÇİ OLMA YOLUNDA İLERLİYOR

Mithat Aracı
Dakong Türkiye Temsilciliği

Dergimizin bu sayısında sizlere 2017 yılı rakamları henüz yayınlanan dünya çorap ihracat pazarının 2003-2017 dönemindeki dinamiklerini UN Comtrade rakamları ışığında analiz edeceğim. UN Comtrade sitesi Dünya çorap istatistiklerini birincil olarak Amerikan Doları bazında vermekte olup ikincil bilgi ise toplam kilogram bazındadır. Toplam kilogramdan çift çorap miktarına dönüşüm farklı boy ve kalınlıktaki çorap cinslerinin varlığı nedeniyle imkansız hale gelmektedir. Çin'in toplam dolar bazında yaptığı Dünya pazar payı gerçekte çift çorap bazında yapılabileseydi, ortalama Çin çorabı Türk çorabına göre yüzde 30-35 kadar daha ucuz olduğun-

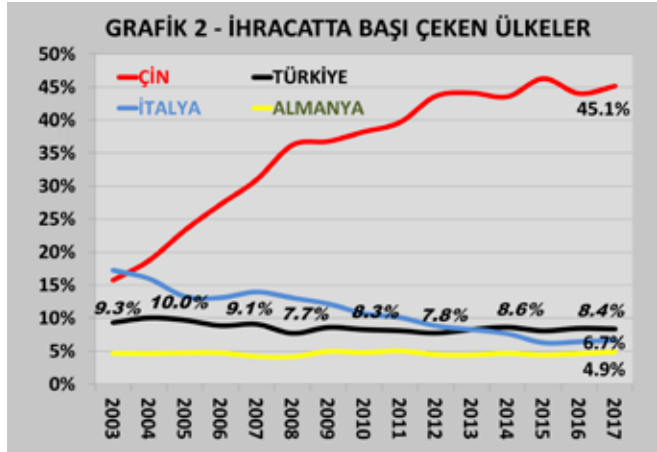
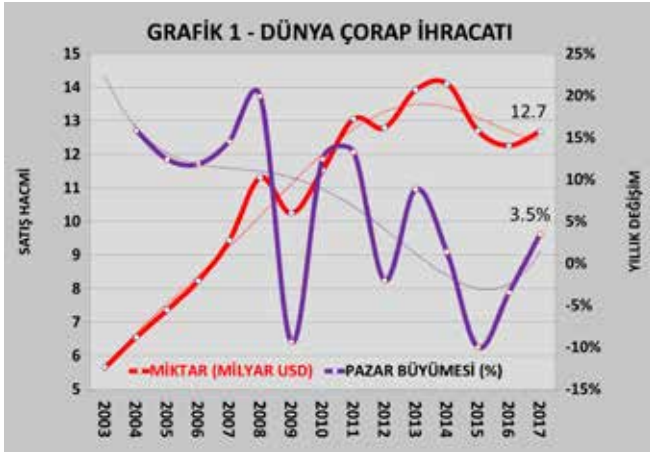
Çorap üretim teknolojisinin gelişimine bağlı olarak, üretimde insan gücünün kullanımının azalması durumunda çorap üretimi, kendi markası ile satış yapan ülkelere kaymaya hazır hale gelebilecektir. ABD'nin üretime yeniden giriyor olmaya başlaması bunun ilk işaretlerini vermektedir. Burun dikişli makinelerin yaygınlaşmaya başlamasından beri ABD'nin artan oranda çorap makinesi alıyor olması bu tezi destekler niteliktedir.

dan, sanırım çift çorap bazında Çin'in Dünya pazar payı dolar olarak yüzde 45 yerine çift bazında yüzde 60-65'leri bulabilirdi. Avrupa İstatistik Kurumu EUROSTAT ise hem EURO hem de çift çorap bazında istatistikler yayınlamaktadır. O nedenle Avrupa pazarı için yaptığım analizlerde ise genellikle kullandığım rakamlar çift çorap bazlı olmaktadır. Türkiye'nin Avrupa pazar payı, fiyatları Çin'e göre yüzde 30-35 civarında daha pahalı olması nedeniyle, Avro bazında analiz edildiğinde ise, Çin'le oldukça benzer pazar paylarına sahiptir.

Dünya çorap ithalatında kısmen toparlanma var

Çin'e kotaların 2003 yılında kalkmasıyla birlikte hızla artışa geçen dünya çorap ihracat rakamları, Grafik 1'de göreceğiniz gibi, 2015 yılında gördüğü 14,1 milyar dolarlık hacimden sonra düşüşe geçmiş, 2016 yılında ulaştığı 12,3 milyar dolarlık dip noktadan toparlanarak, 2017 yılında 12,7 milyar dolara varmıştır. Dünya çorap ithalatının yaklaşık yüzde 45'ini tek başına yapan Avrupa ülkeleri, çorap ithalatını Avro bazında yaptığından, Avro'nun 2014 yılındaki 1,40 seviyesinden 2015 yılında 1,10 seviyesine düşmesi nedeniyle, Amerikan Doları bazında yayınlanan çorap ihracat rakamlarında düşüş meydana gelmiş olabilir. Aynı grafikte mavi çizgi ile gösterilen,

çorap ihracat hacminin yıldan yıla olan değişim trendinin, 2008 yılına kadar olan yaklaşık yüzde 15 büyüdüğünü, 2009-2011 döneminde önce yüzde 10'lara düşmeye başladığını, sonrası yıllarda ise Avro zayıflığından dolayı daralma sürecine girdiğini görmekteyiz. Bu zayıflıkta, özellikle Çin'deki maliyet artışları nedeniyle çorap fiyatlarındaki kısmi fiyat artışlarının da etkisi olabilir diye düşünüyorum. Önümüzdeki dönemde toplam çorap ihracat rakamlarında büyüme gerçekleşme ihtimali bence birçok nedenden dolayı eskisi gibi olmayabilir. En önemli olasılık, ana üretici ülkelerdeki maliyet artışlarının çorap fiyatlarındaki artışı tetikleyebileceği, onun da dünya çorap tüketimini yavaşlatabilecek potansiyelde olmasıdır. Diğer olasılıklar ise, dünyanın birçok bölgesinde yerel üretimin yavaş yavaş devreye girebilecek olmasıdır. Son dönemde izlediğim, şimdilik sayı olarak az olsa da, ucuz Çin çorap makinaları satışının birçok daha önce çorap işinde görmediğimiz ülkeye gerçekleşiyor olması beni bu şekilde düşünmeye itiyor. Ayrıca Çin öncesi dönemde büyük ölçüde kendisi için çorap üreten ülkelere bir olan Amerika'nın, çorap tüketimini artan oranda, ülke içinde ürettiğini farz edersek, zamanla daha az çorap ithalatı yapacağını, bunda toplam dünya ithalat rakamını azaltabileceğini tahmin edebiliriz. Aynı durumun gelecek

yıllarda kısmen Avrupa ülkeleri için de gerçekleşebilmesi mümkün gibi görmekteyim. Hem Amerika hem de Avrupa ülkelerinin artan oranda yapmaya başladığı çorap makina ithalat rakamları bu şekilde düşünmeye itiyor beni. Ayrıca 2020 yılıyla birlikte zayıflaması beklenen dünya büyümesi de muhtemelen dünya çorap ihracat rakamları üzerinde baskı oluşturabilecektir.

Çin pazar payı büyümesi oldukça yavaşlamış

Çin çoraplarına kotaları kalktığı, 2003 sonrası yaşadığı hızlı pazar payı büyümesi ivmesi, Grafik 2'de görebileceğiniz gibi 2010 yılından beri git-tikçe yavaşlamakta. 2017 yılında dolar bazında yüzde 45,1'lik pazar payı ile dünyadaki çorap ithalatının neredeyse yarısını tek başına gerçekleştiren Çin, son yıllarda artık büyümesinin sonuna gelmiş olabileceğinin işaretlerini vermektedir. Çin'den sonra dolar bazında yüzde 8,4'lik pay ile Türkiye dünyanın iki numaralı çorap ihracatçısıdır. 2013 yılında İtalya'yı geçen Türkiye, bu başarısını sonraki yıllarda da devam ettirmektedir. 2003 yılı öncesinde dünya birincisi olan İtalya ise 2017 yılında yüzde 6,7 Pazar payı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Tüm bu çorap üreticisi ülkelerin yanında, 2017 yılındaki yüzde 4,9 pazar payı ile büyük ölçüde çorap alım satımı yapan ama neredeyse hiç çorap üretimi yapmayan Almanya'nın bulunması, markalaşmanın gücünü göstermesi bakımından çok önemlidir. Dünya çorap ihracatında başı çeken bu dört ülkenin pazar payı toplamı 2003 yılındaki yüzde 43'den 2012 yılında yüzde 65'e ulaşmış ve o tarihten beri de yüzde 65 oranında sabit durmaktadır.

Yazımın sonraki kısmında size, bu dört ülkeyi takip eden, büyümekte olan, ancak pazar payı şimdilik küçük, altı ülkede yaşanan dinamikleri analiz edeceğim.

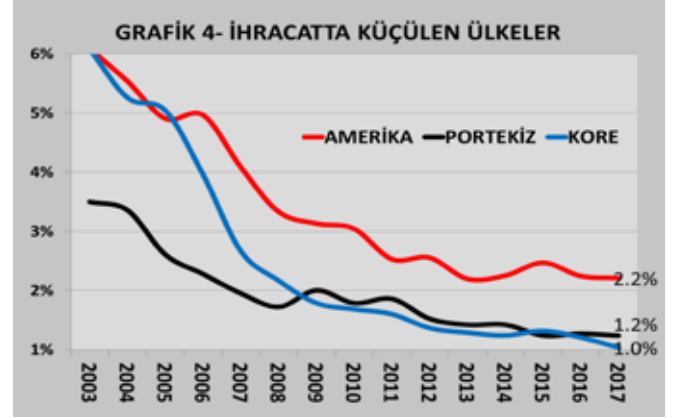
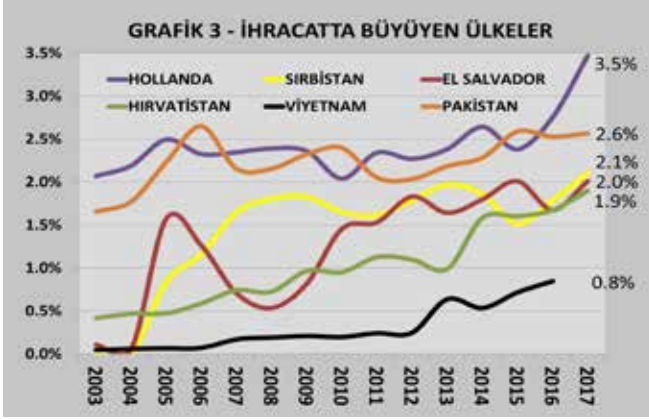
Altı ülke pazar payını 2003'den beri dörde katladı

2003 yılında yüzde 4,3 pazar payına sahip, Grafik 3'de göreceğiniz, büyük ölçüde alım satım ticaretinde olan Hollanda, çoğunlukla İtalya için fason ince kadın çorabı üreten Sırbistan ve Hırvatistan, Amerika için ucuz tenis çorabı üreten El Salvador, Amerika için tenis çorabı ve Avrupa için pamuklu soket çorap üreten Pakistan ve Çin'deki maliyet artışları sonrası büyümeye başlayan Vietnam bu büyüyen grupta yer almaktalar. Bu

grupun 2003 yılındaki yüzde 4,3 lük pazar payı, 2017 yılına gelindiğinde yüzde 13'ün üzerine çıkmıştır. Bu grup arasında yer alan ancak üretim bazlı olmayan Hollanda'daki yüzde 2'lerden yüzde 3,5'a varan büyümesi çok dikkat çekmektedir. Sırbistan, Hırvatistan ve El Salvador 2003 yılında neredeyse hiç ortalıkta yokken, 2017 yılında fason üretimle yaklaşık yüzde 2'lik pazar payına, yani Türkiye'nin yaklaşık yüzde 25 büyüklüğü olan 250 milyon dolarlık ihracat hacmine ulaştı. Vietnam ise aynı şekilde büyümekte olup 2017 yılı rakamı henüz yayınlanmamış olsa da 2017 yılında dünya çorap ihracatının yaklaşık yüzde 1'i olan 125 milyon dolar gibi Türkiye'nin yüzde 12'si olan bir büyüklüğe varmıştır. Avrupa'nın çorap ithalatında üçüncü

Sırbistan, Hırvatistan ve El Salvador 2003 yılında neredeyse hiç ortalıkta yokken, 2017 yılında fason üretimle yaklaşık yüzde 2'lik pazar payına, yani Türkiye'nin yaklaşık yüzde 25 büyüklüğü olan 250 milyon dolarlık ihracat hacmine ulaştı.

sırada yer alan Pakistan ise dünya sıralamasında altıncı konumdadır. Pakistan 2003 yılındaki yüzde 1,7 pazar payından 2017 yılına geldiğinde yüzde 55 büyüyerek yüzde 2,6 pazar payına ulaşmıştır. Pakistan aynı şekilde Avrupa pazarında büyümektedir. Burada yer vermediğim ancak Avrupa pamuklu soket pazarında dört numara olan Endonezya 2003 yılındaki yüzde 1 olan pazar payını 2017 yılına geldiğinde arttıramamış, yerinde saymaktadır. Bazı ülkeler ise net bir biçimde çorap ihracatından çıkıyor izlenimini vermekteler.

2003'de pazara Çin'in girişi üç ülkeyi derinden etkiledi

Amerika, Kore ve Portekiz'in 2003 yılında 15,7 olan pazar payı, 2003 yılından sonra Çin'in dünya çorap pazarına yaptığı atak sonucu, hızla azalarak önce 2010 yılında yüzde 6,5'e, 2017 yılında ise yüzde 4,5'e düşmüştür. Satışlarında tenis çoraplarının hakim olduğu Amerika ile Portekiz ve muhtemelen artık üretimini Çin üzerinden gerçekleştiren Kore yakın bir gelecekte çorap ihracat pazarından çıkacak görüntüsü vermekteler. Çin, Avrupa çorap pazarına girmeden önce, Kore, Avrupa'nın çorap ithalatında en büyük ülkelerden biri idi. Yaptığım diğer analizler göre, bir miktar ABD pazarına ihracat yapıyor olsa da, Kore Avrupa pazarında artık neredeyse yok olmuş durumda.

İngiltere, Fransa ve İspanya da, 2017 yılındaki yaklaşık yüzde 1'lik pazar payıyla alım satımcı ülkeler olarak kısmen büyük ülkeler arasındadır. Ancak 2003 yılından beri pazar payları neredeyse aynı kalmış ve büyüme gösterememişlerdir. Diğer üçüne göre daha büyük pazar payı olan Belçika da aynı şekilde 2003 de yüzde 2,4 olan pazar payını 2017

yılına geldiğinde büyütmemiş fakat ancak koruyabilmiştir.

Tüm bunları söyledikten sonra, gelecekte acaba hangi ülkeler öne çıkabilir? Grafiklerde gördüğümüz gibi ilk 18 ülke arasında 6 alım satımcı ve 12 üretici ülke var. Alım satımcı ülkeler muhtemelen kendi markalarıyla pazarda yer almakta ve diğer üretici ülkeler de hem kendi iç piyasaları hem de ihracat için fason çorap üretmektedirler. Bunların içinde en büyüğü Almanya, Hollanda ve Belçika olarak görülmektedir. Üretici ülkeler arasında en büyükleri ise hepimizin bildiği gibi Çin ve Türkiye'dir. Çin her ülkede kendi direkt çorap satışlarıyla markası olan üretici ülkelere direk rakip olurken aynı zamanda onlara fason çorap da üretmektedir. Türkiye ise bu ülkelere yalnızca fason çorap üretmekte onlara rakip konumda bulunmamaktadır. İleride Çin'in maliyetinin, dolaşımıyla fiyatının artabileceği olası bir senaryoda, muhtemelen başka ülkeler fasoncu olarak Çin'in yerini alacaktır. Belki de fasoncuya bile gerek duymadan kısmen kendi markaları ile satış yapan bu ülkeler kendileri çorap üretim işine gireceklerdir. Çorap üretim teknolojisinin gelişimine bağlı olarak, üretimde

insan gücünün kullanımı daha da azaltılabilirse, çorap üretimi, kendi markası ile satış yapan ülkelere kayması daha olası hale gelebilecektir. ABD'nin üretime yeniden giriyor olmaya başlaması bunun ilk işaretlerini vermektedir. Burun dikişli makinelerin yaygınlaşmaya başlamasından beri ABD'nin artan oranda çorap makinası alıyor olması beni bu düşüncelere itmekte. Aynı trendi bazı Avrupa ülkelerinin çorap makina alımlarını arttırıyor olmasından da görebiliyorum. Türkiye ileride Çin'in olası geri çekilmesinden pay alabilir mi? Söylenmesi çok erken olsa da şu anki rakamlar şimdilik yalnızca mevcut Pazar payımızı koruyabildiğimize işaret etmektedir. Birazdan analiz edeceğim fiyat yapısıyla, zaten bulunduğu üst ve orta kalite segmentinde pazarı domine eden İtalya ile iki oyuncudan biri olan Türkiye, Çin'den çıkacak bir alt seviye düşük fiyat segmentine uygun fiyat tuturabileceği üretim tesislerini İstanbul dışında teşvikli bölgelerde kurma başarısını gösterebilirse, ileride hızla öne çıkabilecek ülkelerden bir olma potansiyeline tabiki sahiptir. Bu kapsamda hızla değişen dinamikleri izleyip sizlerle paylaşmaya devam edeceğim.

